

Artistiek Bureau

Al het goede 好事成双

Catalogus 53

Ter nagedachtenis van Wilma Schuhmacher (1927-2025)

Groningen, 4 februari 2025

Baron

1

Sappho

Melē.

(München: Bremer Presse, 1922.) 285 x 192 mm. Karton met titeletiket. (20) p. Gezet uit de Homer Type en gedrukt op Bütten in een oplage van 500 exemplaren. Eerste druk.

Bremer Presse 14. Redelijk exemplaar met beschadigde rug.

Exlibris 'WHE | VDB | V' op binnenzijde voorplat. € 70

Lyrische fragmenten.

Uit de bibliotheek van W.H.E. (Emile) van der Borch van Verwolde (1910-1943), met diens typografische exlibris met verzilverd familiewapen. De letterlievende baron wist in zijn korte leven een eminente collectie literatuur en private presses op te bouwen.

2

W.H.E. van der Borch van Verwolde

Vijf brieven aan J.F. van Royen. (Met Annotaties en een Verantwoording door Ser J.L. Prop.)

Terhorst: (Ser J.L. Prop), 2013. 258 x 169 mm. Verguld halfleer in hoesje (Frans den Breejen). (28) p. Niet afgesneden. Gezet uit de Dante en gedrukt in rood en zwart op Zerkall-Bütten in een oplage van 74 exemplaren. Eerste druk. € 175

Nummer IV van 25 Romeins genummerde luxe-exemplaren.

'Van der Borch van Verwolde's bescheiden opstelling, zijn charmante volzinnen en wat sublieme muggenzifterij over boeken en banden, van generlei invloed op de wereldvrede, maken de lectuur van deze niet voor publicatie bedoelde brieven de moeite waard.' (De Boekenwereld)

Centaur

3

(Tinus van Doorn) – Cornelis Veth

Klappertjes. Met een caricatuur door Jo Spier.

Amsterdam: Elsevier, 1931. 282 x 208 mm. Cahiersteek met omslag met titeletiket. 32 p. Tweede, vermeerderde druk. Rug deels gescheurd. Binnenwerk met roestvlekjes. Exlibris R.A. Smits op pagina (3). € 200

Uit de bibliotheek van Tinus van Doorn (1905-1940), met in blauwe inkt op pagina (1) diens handtekening, de datum van aankoop '23/8/32' en een originele, gesigeneerde tekening van een centaur met pijl en boog.

Stieren, paarden, panters: Van Doorn koos vaak een dier als onderwerp in zijn schilderijen en tekeningen.

4

Willem Frederik Hermans, S. Vestdijk & anderen
Centaur. Internationaal cultureel maandblad.

[Jaargang 2, aflevering 2.]

Amsterdam, februari 1947. 242 x 157 mm. Ingehaaid. Omslagillustratie C.A.B. Bantzinger. p. 73-136. Geïllustreerd met vignetten door C.A.B. Bantzinger en Vordemberge-Gildewart. Rug onderaan beschadigd. Deels iets verbruind. Naamstempeltje op omslag. € 25

Losse aflevering van dit vrijwel vergeten, viertalige periodiek, dat onder redactie stond van Wolfgang Cordan, Ed. Hoornik, Jacques Presser en Simon Vestdijk.

Bijdragen van Hans Andreus ('Sonnet'), Anna Blaman ('Engelen en Demonen'), Willem Frederik Hermans ('De jongste dichters en Een Amerikaans gedicht') en S. Vestdijk ('Pastorale 1943', deel XI).

Ets

5

Jan Greshoff

G.A.H. van der Stok (aquafortist).

Den Haag: C. Harms Tiepen, [1911]. 282 x 208 mm. Geniet met flappen. 16 p. Rijk geïllustreerd met reproducties. Eerste druk. Reeks Nieuwe Etsers I. Iets roestvlekkig. Nietjes verroest: binnenste vel los. € 60

Een van Greshoffs vroege essays over kunstnijverheid, in dit geval de marineofficier, beeldhouwer, glazenier, houtsnijder, postzegelontwerper én aquafortist Henri van der Stok (1870-1946). Greshoff vergelijkt Van der Stoks historische motieven met die van Arthur van Schendel en Adriaan van Oordt. Schaars. Niet in de catalogus Nederlandse en Vlaamse letterkunde en boekkunst van de befaamde veiling bij J.L. Beijers op 23 juni 1981, waarbij ook 'ruim 300 werken uit de bibliotheek van wijlen Jan Greshoff' afgehamerd werden.

6

Elisabeth Kirschbaum, Peter Yvon de Vries & T. van Deel

Communicerende vaten. Tien etsen & Een opstel.

Amsterdam: De Lange Afstand, 1985. 245 x 184 mm. Heellinnen met stofomslag in heellinnen cassette. (32) p. Niet afgesneden. Gezet uit de Erasmus en gedrukt op 300 grams handgeschept Hahnemühle in een oplage van 40 exemplaren. Geïllustreerd met tien originele etsen. Eerste druk. € 100

Nummer 6 van 40 genummerde en door alle drie makers gesigioneerde exemplaren.

Gezamenlijk gemaakte etsjes van Kirschbaum en De Vries, waarover Van Deel in het afsluitende essay 'Werken in elkaars werk' schrijft: 'Deze etsen zijn gesprekken, van de ene hoek van de ets met de andere, van de bovenkant met de benedenkant.' Met prospectus.

Jazz

7

(F.B. Hotz)

The Western Jazz Group o.l.v. Hans IJzerdraat.

Heemstede: N.V. Bovema voor Imperial, 1961. 179 x 179 mm.
45-toerenplaat in hoes. Scheurtje in zeer licht gevlekte hoes.
Plaat zonder krassen. € 45

*Vier nummers jazz "oude stijl" door Hans IJzerdraat (tuba),
Kees Dollé (cornet en klarinet), Frits Hotz (trombone), Ruud
Ditmarch (klarinet), Wim de Vries (piano), Fred Schmidt (banjo)
en Wil Rigter (drums). Bijzonder luisterwaardig is, aldus Frank
Visser in een promotionele tekst achter op het hoesje, 'de gave
trombonepartij van Frits Hotz met gedempte "calls" en prachtig
open spel'. Studio-opname van maart 1961.*

IPE 5050.

8

F.B. Hotz

Stralend koper. Paul Whiteman in Nederland.

Kalmthout: De Carbolineum Pers, 2021. 195 x 137 mm.
Heelperkament in hoesje (Binderij Phoenix). (12), 60 p. + cd.
Niet afgesneden. Gezet uit de Van Dijk en gedrukt op
geschept Alt Burgund in een oplage van 55 exemplaren.
Geïllustreerd met sierletters uit het interbellum, clichés en
omslagen en partituren. Eerste druk. € 350

*Nummer 16 van 40 Arabisch genummerde exemplaren. Er
verschenen ook 15 Romeins genummerde exemplaren, die door
Boris Rousseeuw zelf in perkament werden gebonden.
Dit reguliere exemplaar werd door de drukker op naam van de
eerste eigenaar gesigeneerd, met de aantekening '1^e exemplaar |
27 aug | 2021'. De eerste eigenaar liet de katernen extra luxe
binden door Philipp Janssen: in bronskleurig geveerd, fraai
getekend heelperkament met rugbelettering in stralend koper.
Eerste boekuitgave van deze goed gedocumenteerde tekst over
de Amerikaanse jazzdirigent en orkestleider.*

Kist

9

Tom Lanoye

Doén!

Amsterdam: Prometheus, 1992. 260 x 158 x 41 mm. Houten kist beplakt met speciale zegels, waarin: zes katernen binnenwerk, een strook leder, twee kartonnetjes, een vel marmerspapper, een tube lijm, een etiket, naald en draad. 224 p. Niet afgesneden. Eerste druk. Kistje met vlekjes aan een zijde. Pagina (1) deels verbruind. € 250

Nummer XXVII van 30 Romeins genummerde en gesigeneerde exemplaren van de 'bibliofiele doe-het-zelf editie, door "de ongeneeslijke bibliofiel B. [= Boris Rousseeuw]" verzorgd'.

10

Emily Dickinson, Ida Gerhardt, Jacob Israël de Haan, K.P. Kavafis, M. Nijhoff & anderen

KittyK. Een blijk van waardering.

Zonder plaats: deelnemende drukkers, 2003. 212 x 349 x 102 mm. Houten kist met stoffen zak, waarin 19 uitgaven. Diverse vouw- en bindwijzen. Deels geïllustreerd. Eerste druk. € 200
Leuke en gevarieerde drukkersdoos voor de echtgenote van Jan Keijser, de stuwende kracht achter Drukwerk in de Marge en onvermoeid aanjager van zijn eigen Avalon Pers. Als gastvrouw van de deelnemende drukkers schonk Kitty vaak thee: de haar aangeboden drukwerken zitten in een gigantische theezak, liggend in een met velours beklede theedoos.

Deelnemende drukkers (in volgorde van opkomst): De Plataan, Rob Cox, Mercator Press, Frans de Jong, De Klaproos, Statenhofpers, Ser J.L. Prop, Jan Erik Bouman, René Hesselink, Mikado Pers, De Uitvreter, Pim Witteveen, Alex Barbaix, Werner Hiebel, De Zwarte Hen, In de Bonnefant, H.C. Saveur, Hester Verkruijsen en Sub Signo Libelli.

Krant

11

J. Noordzij, K.W. Swaak & H.J. Swaak

BroddeL. Kroniek voor kunst en vliegwerk.

[Jaargang 1, aflevering 1.]

Amsterdam | Peize: eigen beheer, februari 1964. 1230 x 685 mm. Vijfmaal gevouwen, eenzijdig bedrukte krant.

Geïllustreerd met vignetten. Iets gekreukt op de vouwen.

Enkele minieme vlekjes. € 100

Eerste en enige aflevering van dit geëngageerd literair tijdschrift van drie jongeren: gedichten, artikelen en een lollige woordenlijst. Tégen reclame op televisie, Jan Vrijman en Elsevier. In 'Hermans zonder functie' wordt De donkere kamer van Damocles, naar aanleiding van een essay van Hermans in Podium, uitvoerig bekritiseerd.

Schaars.

12

Gert Jan Hemmink & Piet van Straalen

Hommage aan Hugo Claus. [Overdruk uit: Amersfoortsche Courant van 30 december 1967.]

Amersfoort: eigen beheer, 3 januari 1968. 580 x 820 mm.

Driemaal gevouwen, eenzijdig bedrukte krant. Gedrukt in een oplage van 50 exemplaren. Rijk geïllustreerd met foto's.

In originele envelop. € 70

Nummer 48 van 50 op de envelop genummerde exemplaren, voorzien van een originele zwart-witfoto van de makers, op verso door beiden in blauwe inkt gesigineerd.

Afzonderlijke uitgave van twee Jongerenpagina's van een lokale krant, geheel gewijd aan de lievelingsauteur van twee twintigers. De door Hemmink geschreven 'Proeve van een zeer korte bibliografie' en 'Proeve van een zeer korte biografie' bevatten veel nieuwe informatie als ook aanbevelingen ('het geniale stuk', 'het heerlijke verhaal'). Behalve foto's van Claus zijn boekomslagen en een briefwisseling tussen Claus en Hemmink afgedrukt ('P.S. U hoeft mij geen drukproeven te sturen. Ik vertrouw U wel.'). De overdruk is door Hemmink opgedragen aan Claus zelf en aan 'Anne Mieke'.

Eerste uiting van Hemminks liefde voor Hugo Claus.

Zeldzaam. Niet in WorldCat.

Mini

13

Louis Couperus

Via Appia.

Haarlem: Carlina Pers, 1972. 51 x 82 mm. Ingenaaid. (20) p.
Gezet uit de De Roos Romein en gedrukt op Japans papier in
een oplage van 48 exemplaren. Eerste druk. Tweemaal de
letter 'K' in potlood op het schutblad. € 70
*Eerste drukwerk van de Carlina Pers van C. van Dijk, die voor
het zetsel een zes-punts letter koos.*

P/V 41.

14

De grote een.

(Banjaard: het Pothofpersje, 2006.) 51 x 33 mm. Ingenaaid
met omslag. (20) p. Gezet en gedrukt in rood en zwart in een
oplage van 24 exemplaren. Eerste druk. Reeks De Grote
Schrijvers 3.

*Citaten uit de media van Harry Mulisch over de onlangs
overleden Gerard Reve.*

De grote twee.

(Banjaard: het Pothofpersje, ca. 1995.) 66 x 44 mm. Ingenaaid
met omslag. 8 p. Gezet en gedrukt in een oplage van 36
exemplaren. Eerste druk.

*'Aldus spraken, op de avond van de dag dat Willem Frederik
Hermans stierf, Harry Mulisch en Gerard Reve voor de
Nederlandse televisie.'* (colofon)

De grote drie.

(Banjaard: het Pothofpersje, 1996.) 56 x 38 mm. Ingenaaid
met omslag. 8 p. Gezet en gedrukt in een oplage van 27
exemplaren. Eerste druk. Reeks De Grote Schrijvers 2.

te zamen € 125

*Harry Mulisch en Joost Zwagerman over A.F.Th. van der
Heijden, geen commentaar van Gerard Reve en Jan Wolkers,
A.F.Th. van der Heijden over de 'vele kamers in het huis van de
literatuur'.*

Ode

15

Louis Couperus

De Ode.

[Zonder plaats: F.E. Vlieland Hein, februari 1919.] 225 x 153 mm. Ingenaaid. 80 p. Niet afgesneden. Gezet uit de Hollandsche Mediaeval en gedrukt in rood en zwart in een oplage van 250 [= 280] exemplaren. Eerste druk. Uitstekende randen van het omslag licht gevouwen. Pagina (3) met particuliere opdracht van zeven regels in inkt ('[...] Rotterdam 1 November 1920 | Redactie Wereldkroniek') en naam en datum latere eigenaar. € 700

Nummer 109 van 250 met de numeroteur genummerde en door de auteur in paarse inkt gesigneerde exemplaren.

Eerste en enige bibliofiele uitgave van Couperus die tijdens zijn leven verscheen. De neef van Couperus ('een zoon gelijk') was de opdrachtgever, terwijl Nijgh & Van Ditmar als drukker en distributeur fungeerde.

CC 1.2. P/V 33. VV 305.2.

16

Chrétien Breukers, Ellen Deckwitz, Ruben van Gogh, Ingmar Heytze & Alexis de Roode

Nijhoff-varianties [door] het Utrechts Dichtersgilde.

Utrecht: Hinderickx & Winderickx, (mei) 2009. 226 x 142 mm. Cahiersteek met omslag. (14) p. Niet afgesneden. Gezet uit de Romulus en gedrukt op Velata Avorio Biblos in een oplage van 111 exemplaren. Eerste druk. € 25

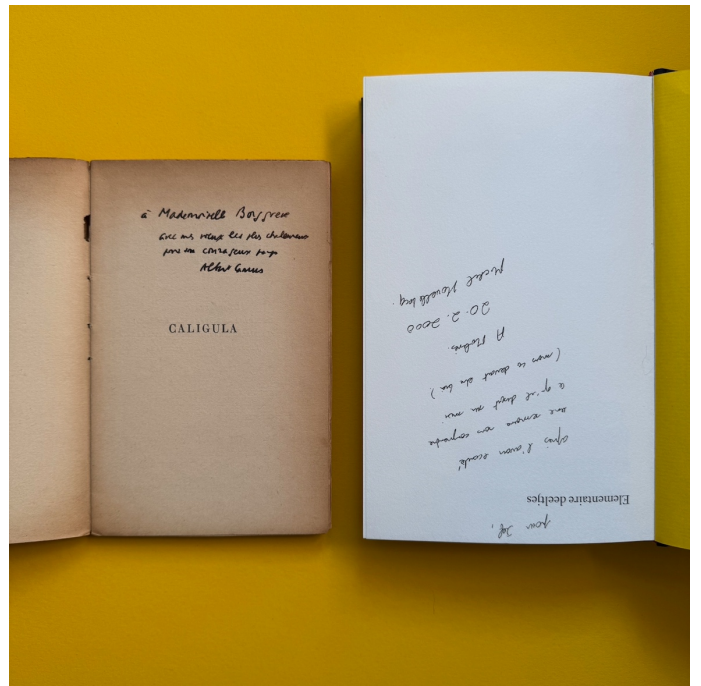
Nummer 58 van 111 genummerde exemplaren.

Variaties op bekende verzen van M. Nijhoff. Variant met grijs omslag (in plaats van rood).

Eerste publicatie van het Gilde.

Bekroond door Mooi Marginaal 2008-2009.

Opdracht

17

Albert Camus

Caligula. Pièce en quatre actes.

(Parijs): Gallimard, (1946). 186 x 120 mm. Ingenaaid. 192 p. Niet afgesneden. Tweede druk. Buitenzijde omslag (netjes) geplastificeerd en deels los van boekblok (lijm uitgewerkt). Rug met handgeschreven titeletiket. Naam eerste eigenaar in inkt op titelpagina. € 1250

Opdracht van de auteur in zwarte inkt op de Franse titel: 'à Mademoiselle Borggreve | avec mes yeux les plus chaleureux | pour son courageux [onleesbaar] | Albert Camus'.

Uit de bibliotheek van een Nederlandse jongedame die enige tijd in Parijs verbleef. Op de titelpagina schreef ze haar naam en de datum van aankoop van dit boek: 'Math. Borggreve | Paris Fevr. '53'. Na lezing van dit toneelstuk lukte het juffrouw Borggreve om Camus in hoogsteigen persoon te ontmoeten. Bijgevoegd zijn twee (van oorspronkelijk meer) vellen van een door haar uitgewerkt interview met Camus, die vragen beantwoordde over L'homme révolté, La peste en nihilisme. Met drie knipsels.

18

Michel Houellebecq

Elementaire deeltjes. Roman. Vertaling [uit het Frans en van een Verklarende woordenlijst voorzien door] Martin de Haan. Amsterdam | Antwerpen: De Arbeiderspers, (oktober 1999). 220 x 141 mm. Halflinnen met geïllustreerde platten. 344 p. Derde druk (eerste druk september 1999). € 600

Opdracht van de auteur in blauwe inkt op de Franse titel: 'Pour Jef, | après l'avoir écouté | une semaine sans comprendre | ce qu'il disent sur moi | (mais ce devant être bien). | A Malines. | 20.2.2000 | Michel Houellebecq'.

Jef Lambrecht (1948-2016) was in 2000 presentator van het rondreizend literair festival Saint Amour, dat de laatste avond in het Mechels Miniatuur Theater neerstreek. Houellebecq was een van de optredende auteurs.

Opdrachtexemplaren van Houellebecq zijn gewild.

Parodie

19

Ans Bremer

Zij, Ans Bremer. Een opmerkelijk rotboek.

Rotterdam: De Algemene Nederlandse Uitgeverij, [1965]. 201 x 142 mm. Verguld kunstleer (zonder stofomslag). 236 (= 232) p. Eerste druk. Signaalreeks. € 70

Intelligente parodie op Ik Jan Cremer (1964), zo kort na verschijnen van die onverbiddelijke bestseller. Seks zonder 'kapotje' met willekeurige voorbijgangers, masturbatie, marihuana, prostitutie: het komt allemaal expliciet aan bod. Sommige bespiegelende passages zijn buitengewoon humoristisch, andere verwijzen nadrukkelijk naar de actualiteit (de oorlog in Vietnam, de presentatoren van Achter het Nieuws). Hier en daar verliest Ans Bremer (pseudoniem van wie?) zich in een maalstroom van gedachten: de auteur springt dan van 'zo'n knetterende scheet als de laatste kreet van tante Margreet' via Leonard Huizinga en Adriaan en Olivier via massahypnose naar joden, Hitler en Eichmann. Profetische passage op pagina 113: 'Ik wil er alleen maar mee aantonen dat roem en bekendheid zo betrekkelijk is, als je eenmaal kastje zes bent en tussen zes plankjes ligt ben je gauw genoeg vergeten. Van de Gaulle zullen ze over honderd jaar alleen nog weten dat hij zo'n grote neus had, en van Kennedy evenveel als van Lincoln; dat hij vermoord werd. Over Vinkenoog, Mulisch, Van 't Reve, Campert en W.F. Hermans vind je misschien nog twee regels in een proefschrift over de ontaarden uit de twintigste eeuw in een antiquariaatboekhandel en Ik Jan Cremer staat op het literatuurlijstje voor de B.L.O.-scholen, waar dan óók aan seksuele oplichting wordt gedaan. En ik stel me niet voor dat Ans Bremer dan tot de klassieken wordt gerekend.'

20

Jan Vlaming

69 + 1. James Klont.

Antwerpen: Celbeton, (1966). 199 x 125 mm. Paperback. [Omslagontwerp Patrick Conrad.] 160 p. Eerste druk. Omslag iets gesleten. € 150

Opracht van de auteur in zwarte inkt op de titelpagina: 'Aan de heer Ivo Michiels, | vanwege | Jan Vlaming'. Handgeschreven correctie in dezelfde hand op pagina 69. Jan Vlaming was de schuilnaam van Freddy de Vree (1939-2004), de Vlaamse dichter, criticus en radioproducer. Deze expliciet-erotische persiflage op de James Bond-reeks van Ian Fleming bevat tal van verwijzingen naar de culturele wereld. Er komt een 'letteristische dichter Karel Jong Keere' in voor en 'Ernest "Cassius" Claes'. Op de luchthaven van Zaventem drinkt James Klont cocktails 'naar een recept van Paul Schietekat en Mark van Male'. 'De seksuele revolutie en de "alles kan"-pose van de hippietijd leveren enkele staaltjes op van de meest verwaten, zelffridiculiserende non-thrillers van ons taalgebied: James Klont [...]. (Lukas De Vos, Schilliers. De stille, de stoere en de schoft. Aanzet tot een beknopte geschiedenis van het Vlaamse misdaadverhaal (2003) Gezocht.

Perkament

21

Joachim du Bellay

La vieille courtisanne.

Parijs | Maastricht: (La Connaissance | Charles Nypels), 1925.

239 x 163 mm. Verguld heelperkament (J. van West).

Kopsnede verguld. Leeslint. (4), 30, (4) p. Gezet uit de

Hollandsche Mediaeval en gedrukt in rood en zwart op Van Gelder in een oplage van 200 exemplaren. Geïllustreerd met een houtsnede door W.J. Rozendaal. Eerste druk. Mooi exemplaar. € 180

Nummer 2 van 200 Arabisch genummerde exemplaren, met de gedrukte tekst: 'imprimé pour'. Charles Nypels schreef met rood potlood eronder: 'Germaine Nypels-Malherbe | 12 févr '26 | Charles'. Germaine Malherbe was op 18 april 1922 in het huwelijk getreden met Charles Nypels.

Exemplaar met mooie provenance in originele uitgeversband. Voor het luxe inbinden van enkele exemplaren van een uitgave wendde Nypels zich doorgaans tot Jan Wansink, maar ditmaal liet hij de Belgische binder Jules Karl Van West (1889-1969) de klus klaren. Van West gebruikte meestal marokijn voor zijn (unieke) boekbanden; deze luxe band is voor zijn doen tamelijk sober.

VL 14.

22

Sappho

Oden en fragmenten van Sappho. Vertaald door P.C. Boutens waaraan is toegevoegd zijn Ode aan Sappho (en Ten Geleide).

(Maastricht: A.A.M. Stols), 1928. 258 x 173 mm. Verguld heelperkament. 40 p. Niet afgesneden. Gezet uit de Lutetia en gedrukt in rood en zwart op Holland van Pannekoek in een oplage van 150 exemplaren. Eerste druk. Reeks Halcyon Pers 1. Band met hobbels en bobbel. Exlibris op binnenzijde voorplat ('Perseveranter | P.M. Heringa') en blindstempel in laatste pagina ('Ger Kleis'). € 180

Fraaie typografie. Verreweg de meeste exemplaren verschenen in een papieren omslag. Dit goede (maar niet perfecte) exemplaar huist in de originele perkamenten band, waarin de voorzijde van het oorspronkelijke omslag met titeletiket is meegebonden, zoals Stols placht te doen.

VD 164.

Pocket

23

Georges Simenon

Maigret op reis. (Vertaald [uit het Frans] door K.H. Romijn.)

Utrecht: A.W. Bruna & Zoon, (1958). 174 x 112 mm. Pocket.
Omslagontwerp Dick Bruna. 192 p. Eerste druk. Reeks Zwarte Beertjes 143. Leesvrouw. Randen van omslag met vochtsporen.
€ 200

Opdracht van de auteur in potlood op de titelpagina: 'Je [onleesbaar], Georges | Simenon, ni [onleesbaar] | à rencontre, [onleesbaar] joins | mes confrère Hollandais | du Pen Club, à laver | prochaine convenance, | ceci [onleesbaar] de | Mettons de dechaumer, jusqu il | s'agit | d'[onleesbaar]. | Fait en [onleesbaar] | et du | [onleesbaar] foi, à Amsterdam | le 22 Juillet 1958 | Georges Simenon.'

In de zomer van 1958 maakte Georges Simenon met vrouw en kinderen een zeiltocht door Nederland, over de Friese meren, door Groningen, naar Delfzijl, waar hij in 1929 was gestrand en zijn eerste boek over detective Maigret schreef. Op dinsdag 22 juli 1958 ontving Simenon in het Amstel Hotel de Nederlandse pers, zijn Nederlandse uitgever A.W. Bruna en enkele Nederlandse collega's als J.C. Bloem en François Pauwels. De matige leesbaarheid van Simenons handschrift komt misschien doordat hij, volgens een artikel in De Telegraaf van 23 juli 1958, nogal koortsachtig signeerde: 'En hij schrijft er geen paar woorden in, maar hele verhalen, zodat hij soms aan het schutblad niet voldoende heeft.' De verslaggever van Het Rotterdamsch Parool merkte Victor van Vrieslands verbazing op over 'het tempo, waarin de "cher maître" de schutbladen van tientallen exemplaren van zijn laatste in het Nederlands vertaalde boek, "Maigret op reis", vulde met steeds andere opdrachten.'

Maigret was in 1958 mateloos populair in Nederland, ook al omdat in het voorjaar de eerste van drie nieuwe Maigret-verfilmingen in première was gegaan.

24

(Tom Lanoye)

Het Oude Testament. In verkorte vorm met inleidingen en verklaringen naar de vertaling uit de grondtekst vervaardigd in opdracht van de Apologetische Vereniging 'Petrus Canisius'. Utrecht | Antwerpen: Het Spectrum, (1970). 180 x 108 mm.

Pocket. 384 p. Negende druk. Hoeken en vouwen wat gesleten. € 120

Uit de bibliotheek van een jeugdige Tom Lanoye, die met blauwe stift zijn naam op de binnenzijde van de voorflap schreef. Dat kraste hij later door en verving hij door een quasi-poëtische tekst op de Franse titel: 'dit is een boek | een boek van mij | en raakt het ooit zoek | en je vindt het in de hoek | geloof dan wat ik zei | dit is een boek | een boek van mij | TOM'. Uit de Lanoye-collectie van Boris Rousseeuw (1959-2024). Geconfronteerd met dit exemplaar in 2024 reageerde Lanoye aldus: 'Jesus Christ! Het is een zeer jong handschrift, ik zette nog in plaats van puntjes, bolletjes op de i. Ik weet niet waar hij dit vandaan heeft. Ik zeg altijd: het Woord werd Vlees. Maar bij mij is het natuurlijk: het Vlees werd Woord hè.'

Stencil

25

Frans Janssen

Zwemmen onder water.

Amsterdam: G.Th. van Heusden, (maart) 1963. 212 x 162 mm. Geniet. (2), 62 p. Gestencild in zwart [in een oplage van 40 exemplaren]. Geïllustreerd met houtsneden door Marcel de Glas. Eerste druk. Omslag op de rug beschadigd.

Houthoudend papier verbruind. € 30

Nummer 7 van 40 Arabisch genummerde exemplaren. Dit exemplaar is bovendien op pagina (1) gesigneerd door de auteur, de illustrator en de uitgever, met de datum '1-3-'63'. Met prospectus voor de presentatie van deze dichtbundel op vrijdag 1 maart 1963 in Amsterdam-West.

Overigens zijn het omslag en de titelpagina niet gestencild, maar in boekdruk uitgevoerd.

Debuut van de latere boekhistoricus en Hermans-kenner, hier nog tweedejaars student Nederlands.

26

[C.J. Aarts]

De Klopgeest. Onregelmatig verschijnend préavantgardistisch litterair tijdschrift. Jaargang 1, aflevering 1.

Waalwijk: eigen beheer, 1 januari 1966. 210 x 165 mm.

Gevouwen. 8 p. Gestencild in roodbruin. Kreukjes, vlekje. € 50
Allereerste aflevering van dit scholierentijdschrift, dat onder redactie stond van Edmond van Agmond [= C.J. Aarts], Jan van Oudheusden en Leo de Vetten. Dit eerste nummer markeert tevens het begin van uitgeverij C.J. Aarts.

In de omslagtekening door Edmond van Agmond zijn de namen van Claus, Hanlo en Lucebert verwerkt.

'Stencillen is zo iets moois. Je staat daar zo, aan je eigen stencilmachine, het papier gaat er aan de ene kant wit in, en komt er aan de andere kant bedrukt uit! Ontroerend moment!' (C.J. Aarts in gesprek met Johan Diepstraten & Sjoerd Kuyper, Bzzlletin, aflevering 53 (februari 1978))

Tekens

27

(Letraset)

Het Letraset "Graphic Arts" Systeem.

Badhoevedorp | Brussel: Letraset Nederland bv | Letraset Belgium nv, 1979. 300 x 225 mm. Ringband. XVI, 258 p.

Gedrukt in kleur op wit en geel papier. Eerste druk.

Gebruikssporen. € 40

Overzicht van alle Letraset-producten: lettertypen, lijnen, sierranden, afwrijftapes, rasters, speciale tekens, enzovoorts.

Tussen de meer dan honderd verschillende lettertypen zijn verrassende, inmiddels vergeten fonts: het strakke Airkraft, het magere Cirkulus, het ruimtelijke Fat Shadow, het volvette Motter Ombra. Maar ook nog gangbare letters staan in dit bladerboek, zoals de Helvetica en de Times.

28

Jan Tschichold

Formenwandlungen der &-Zeichen.

Frankfurt am Main: D. Stempel AG, (1953). 206 x 123 mm.

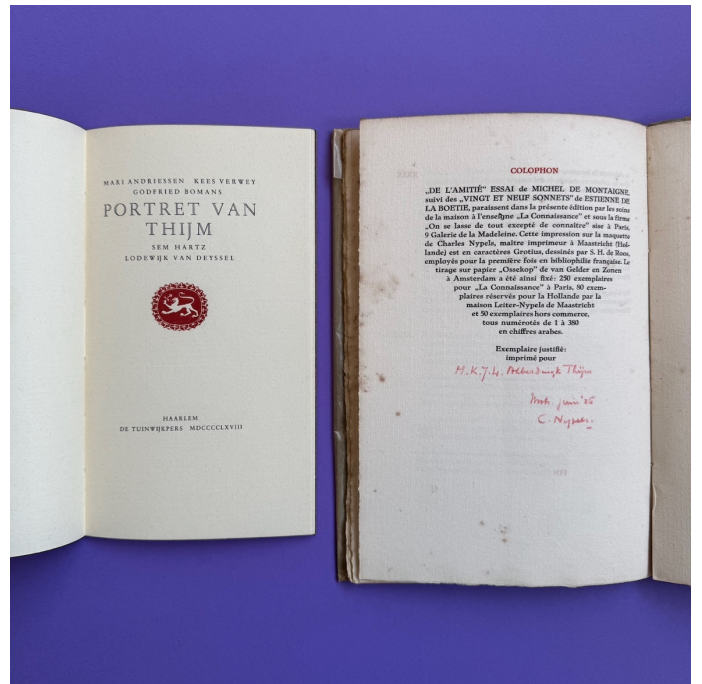
Cahiersteek met omslag. 28 p. Gezet uit de Janson en gedrukt in rood en zwart. Geïllustreerd met 288 ampersands. Eerste druk. Moet van enkele loden letters in voorzijde omslag. Twee marginale correcties in potlood. € 160

Opdracht van de auteur in potlood op pagina (1): 'To Jan van Krimpen | from | Jan Tschichold'.

Twee grote typografen verenigd in dit exemplaar van een inspirerende uitgave over de vele gedaanten van de &.

Twee grote typografen verenigd in dit exemplaar van een inspirerende uitgave over de vele gedaanten van de &.

Thijm

29

Michel de Montaigne & Estienne de La Boétie
De l'amitié [8] Vingt et neuf sonnets.

Parijs: La Connaissance, 1926. 244 x 164 mm. Ingenaaid met omslag. Typografie Charles Nypels. 48 p. Niet afgesneden. Gezet uit de Grotius en gedrukt in rood, blauw en zwart op Ossekop van Van Gelder en Zonen in een oplage van 380 exemplaren. Eerste druk. Randen van omslag iets verbruind. Laatste pagina's iets roestig. € 90

Uit de bibliotheek van Karel Joan Lodewijk Alberdingk Thijm (1864-1952), alias Lodewijk van Deyszel. In plaats van een Arabisch nummer heeft dit exemplaar onder het colofon de gedrukte tekst: 'Exemplaire justifié | imprimé pour'. Charles Nypels schreef met rood potlood eronder: 'M. K.J.L. Alberdingk Thijm | Mstr juni '26 | C. Nypels'.

In maart 1926 had Nypels op zijn eigen persen Van Deyszels Schetsen gedrukt.

VL 28.

30

K.J.L. Alberdingk Thijm, Mari Andriessen, Godfried Bomans, Sem Hartz & Kees Verwey
Portret van Thijm.

Haarlem: De Tuinwijkpers, 1968. 220 x 126 mm. Ingenaaid met omslag met titeletiket. (6), 18 p. Gezet uit de Romanée en gedrukt in een oplage van 90 exemplaren. Geïllustreerd met een originele kopergravure van Sem Hartz. Eerste druk. Ruggetje verschoten. € 70

Nummer 46 van 90 genummerde gesigneerde exemplaren. Herinneringen aan Thijm, van wie zelf de fraaie brief is afgedrukt als reactie op het door Hartz vervaardigde exlibris.